

Informatieblad

Faqta Topo

Colofon

Auteur: Marloes van Willegen

Copyright © Faqta 2024 | Europalaan 400, 3526 KS Utrecht | www.faqta.nl

Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de inhoud van dit document.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Licenties Faqta Topografie

Faqta Topo (groep 5 t/m 8)

✓ Toegang tot alle topografie thema's van Faqta voor groep 5 t/m 8.

Kosten: € 5,25 per leerling

Licentieduur: 1 jaar

Visie op topografie bij Faqta

De leerlingen leren met topografie over de ligging en de kenmerken van diverse plaatsen, landen, gebieden of wateren. Faqta biedt topografie thema's aan voor de groepen 5 t/m 8. Dit zijn geïntegreerde thema's. Met de integratie komen meerdere vakken aan bod (multiperspectieven) zoals aardrijkskunde, natuur & techniek, rekenen, geschiedenis en de Nederlandse taal. De leerlingen leren bijvoorbeeld de afstand in kilometers te berekenen, kunnen zich oriënteren aan de hand van een kaart en leren dat Indonesië vroeger een kolonie was van Nederland. Ook werken de leerlingen aan diverse 21e eeuwse vaardigheden tijdens verschillende verwerkingsopdrachten. Ze oefenen met kaart- en opzoekvaardigheden, structureren de informatie en leren ze op diverse manieren de ligging van plaatsen, landen, gebieden en wateren.

Bij Faqta leren de leerlingen over een plaats, provincie of land door educatieve video's en verwerkingsopdrachten. De leerlingen komen meer te weten over de geschiedenis, de cultuur en andere kenmerkende aspecten. De basistopografie wordt aangeleerd zoals kerndoel 50 omschrijft: "De leerlingen leren omgaan met kaart en atlas, beheersen de basistopografie van Nederland, Europa en de rest van de wereld en ontwikkelen een eigentijds geografisch wereldbeeld" (SLO, 2006). Wij hanteren de basislijst Cito 300 van plaatsen, landen, gebieden en wateren die de leerlingen minimaal moeten kennen. Deze basislijst is opgedeeld in drie delen: Cito 100 op de kaart van Nederland, Cito 100 op de kaart van Europa en Cito 100 op de kaart van de Wereld. Op deze manier is er tijdens de topografielessen ook genoeg ruimte om te werken aan kaartvaardigheden en de kenmerkende aspecten door middel van diverse opdrachten.

Om topografie te toetsen biedt Faqta twee mogelijkheden. De ene mogelijkheid is de kennis van topografie te toetsen door de ligging van plaatsen te bepalen met papieren toetsen. De andere mogelijkheid is de toepassing en inzichten van topografie te toetsen met de nieuwe digitale meerkeuzetoetsen. Het uitgangspunt bij de laatste toetsmogelijkheid is 'niet meten, maar merken'. De kennis, inzichten en vaardigheden zijn geoefend met de tegels en doeboekopdrachten. De leerlingen laten dit zien in de toets bij de toepassingsvragen, waarbij ze zich zo goed mogelijk oriënteren op de vraagstelling en zich een bepaalde situatie inbeelden. Op deze manier "merk" je als leerkracht of de leerlingen het geleerde eigen kunnen maken.

De topografie thema's bij Faqta

Topografie wordt aangeboden voor de groepen 5 tot en met 8. In elke groep zoom je in op een ander gebied en op een andere schaal, zoals weergegeven in onderstaand schema. Het topografie thema van groep 5 heeft een andere opbouw, dan de thema's in groep 6 t/m 8 en wordt daarom hieronder apart toegelicht.

Groep	Thema	Aantal weken/lessen
5	Kaart van je woonplek	6
6	Nederland op de kaart	14
7	Europa op de kaart	14
8	Wereld op de kaart	14

Topografie in groep 5

Dit thema heeft dezelfde opbouw als de andere wereldthema's van Faqta. In groep 5 starten de leerlingen met de basis van topografie. De leerlingen leren onder andere over kaartvaardigheden. Ze gaan bijvoorbeeld aan de slag met kaartlezen, leren wat een legenda en een kompas is, leren over kaarten op schaal en over navigatiesystemen en maken kennis met de kaart van Nederland. Hiermee gaan ze aan de slag door middel van educatieve video's en opdrachten. Ook maken de leerlingen werkbladen passend bij de tegels, waarbij het geleerde wordt ingeoeffend. Aan het einde van het thema, maken de leerlingen een meerkeuzetoets en/of gaan aan de slag met een presentatie. Ze werken in totaal 6 lessen aan het thema 'Kaart van je woonplek'.

Materialen voor groep 5

- Lesbeschrijving voor de leerkracht
- Werkbladen en antwoordbladen
- Evaluatiebladen en voortgangsblad
- Samenvatting en belangrijke woorden lijst
- Toets en antwoorden (digitaal of op papier)
- Presentatie hulpbladen

Topografie in groep 6, 7 en 8

Voor de groepen 6, 7 en 8 zijn de topografie thema's anders opgebouwd. Elk thema bestaat uit 14 tot 15 tegels. Er zijn 13 tot 14 kennistegels en 1 oefentoetstegel. In elke topografie les werken de leerlingen aan één tegel met de bijbehorende doeboekopdrachten. In deze tegel staat één provincie, land of gebied centraal. Gedurende het hele schooljaar werken de leerlingen in 14 lessen aan alle tegels en opdrachten. Nadat de leerlingen aan de tegel en de opdrachten in de les hebben gewerkt, leren ze (thuis) met behulp van het huiswerkblad van die regio de plaatsen, landen, gebieden en wateren. Afsluitend maken ze vervolgens de bijbehorende topografietoets.

Verwerkingsmaterialen topografie

Bij topografie met Faqta werken de leerlingen op diverse manieren aan vaardigheden en topografie. Op de volgende manieren gaan de leerlingen met topografie aan de slag:

- ★ **Tegels.** In de tegels leren de leerlingen diverse wetenswaardigheden en kenmerkende aspecten over een specifieke regio door middel van educatieve video's, interactieve platen en verwerkingsvragen. Faqta biedt in elke groep een deel van de basistopografie aan (CITO100). Zo leren de leerlingen in groep 6 de Cito-Topo-100-Nederland-lijst met de provincies, waarbij ze de diverse grondsoorten van Limburg ontdekken en leren over de elfstedentocht van Friesland. In groep 7 leren ze de Cito-Topo-100-Europa-lijst. De leerlingen bekijken bijvoorbeeld welke bezienswaardigheden er zijn in het Verenigd Koninkrijk en leren over vulkanen in Zuid-Europa. In groep 8 leren de leerlingen de Cito-Topo-100-Wereld-lijst. Ze leren bijvoorbeeld over mensen die rondtrekken in de woestijn en de eerste bewoners van Amerika. Aan het einde van elke tegel kunnen de leerlingen de ligging van plaatsen, landen, gebieden en wateren bekijken en oefenen middels een interactieve zoekplaat.
- ★ **Doeboeken.** Met de opdrachten uit de doeboeken werken de leerlingen aan hun kaartvaardigheden met behulp van de Junior Bosatlas. De leerlingen bestuderen verschillende soorten kaarten in de atlas en interpreteren de gegevens hiervan. Ze oefenen hun opzoekvaardigheden door de juiste kaarten te gebruiken, de plaatsen te zoeken en de ligging van een gebied of water te bepalen. Ook berekenen ze bijvoorbeeld de afstand op schaal, hemelsbreed of in kilometers. Verder zijn de doeboekopdrachten gericht op nog meer inzicht en toepassing van de plaatsen, landen, gebieden en wateren die besproken zijn in de tegels. De leerlingen bekijken bijvoorbeeld met de atlas naar de landschappen van een gebied, welk symbool wordt gebruikt voor hunebedden op een kaart en hoeveel hunebedden er zijn in Drenthe en welke godsdiensten er zijn in Israël. Ook wordt gewerkt aan de 21e-eeuwse vaardigheden zoals kritisch denken, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden en samenwerken.
- ★ **Topografie oefenen.** Het oefenen van de plaatsen, landen, gebieden en wateren en hun ligging kan op verschillende manieren. Aan het einde van een tegel zien de leerlingen de plaatsen op de kaart en kunnen daarna met een interactieve plaat zelf oefenen. Ook kunnen de leerlingen thuis verder oefenen met de huiswerkbladen en de ligging van de plaatsen uit hun hoofd te leren. Voor elke tegel is er per regio een bijbehorend huiswerkblad. Als er tijd over is, kunnen de leerlingen klikken op de knop 'Topo oefenen' in

de leeromgeving. Ze kunnen op hun laptop of tablet extra oefenen. Ook kunnen de leerlingen hier Cito Plus aanvinken om nog meer plaatsen te oefenen.

Tip! Gebruik voor de doeboekopdrachten de 6e of 7e editie van de Junior Bosatlas.

Werkvormen

De topografielessen kunnen op verschillende manieren worden gegeven. De tegels kunnen **klassikaal** worden besproken. De leerkracht heeft een lesbeschrijving waarin elke tegel uitgebreid staat beschreven. Start de les klassikaal op en activeer de voorkennis of blik terug op de vorige les. Bekijk samen de video's en maak de opdrachten. In de lesbeschrijving staan suggesties voor coachvragen en open vragen. Oefen gezamenlijk de plaatsen aan het einde van de tegel en gebruik de evaluatievragen uit de lesbeschrijving om de tegel af te sluiten.

De tegels kunnen ook **individueel of in duo's** worden gemaakt. De leerlingen bekijken zelfstandig de video's en maken de vragen of sleepopdrachten. De leerkracht loopt rond voor vragen en volgt de voortgang van de leerlingen met het dashboard. De leerlingen gaan vervolgens aan de slag met de doeboekopdrachten en kunnen zelfstandig oefenen met de huiswerkbladen. Ze pakken de atlassen erbij en oefenen de 21e-eeuwse vaardigheden en kaartvaardigheden. De leerkracht stimuleert de leerlingen om samen te werken, zodat ze met en van elkaar leren.

Daarnaast kunnen de leerlingen zelfstandig aan de slag met het oefenen van topografie door middel van de huiswerkbladen of de online knop 'Topo oefenen' op het leerplatform. Het topografie oefenen kan bijvoorbeeld aan het einde van de les, als opdracht in de weektaak of geef de huiswerkbladen mee om thuis verder te oefenen.

Verdieping

Bij de topografie thema's van Faqta, is er de mogelijkheid tot verdieping door middel van **onderzoekend leren** met Faqta Talent. De leerlingen ontwikkelen hun onderzoeksvaardigheden door een eigen onderzoek. Met de knop 'Zelf onderzoeken' kunnen de leerlingen een eigen onderzoeksvraag bedenken, passend bij één van de topografie onderwerpen. Er staan informatiebronnen met verschillende onderwerpen om uit te kiezen. De leerlingen klikken op 'Start je onderzoek!' en vinden ze hier diverse hulpbladen tijdens het onderzoek en hulpbladen om hun bevindingen te presenteren. De leerkracht ondersteunt en begeleidt de leerlingen in het onderzoeksproces. De leerlingen kunnen hun onderzoek aan elkaar presenteren en samenwerken. Wil je aan de slag met onderzoekend leren? Plan hiervoor extra lessen in.

Materialen voor groep 6 tot en met 8

- Themavoorbereiding en materialenlijst voor de leerkracht
- Doeboek en antwoorden van het doeboek
- Belangrijke woorden lijst
- Oefenbladen
- Evaluatiebladen en voortgangsblad
- Digitale meerkeuzetoetsen
- Papieren toetsen (toets kennis of toepassing) en antwoorden
- Toetsnormering
- Presentatie hulpbladen
- Hulpbladen voor eigen onderzoek (lesbeschrijving Talent, projectboek, stappenplan)

Tip! Bestel de doeboeken via [onze webshop](#)

Topografie toetsen

Bij topografie is bij de groepen 6 tot en met 8 keuze uit twee soorten toetsen: een toets waarmee je de kennis kan testen of een toets waarmee ze toepassingsvragen beantwoorden.

Kennistoetsen

Deze manier van toetsen is gericht op de ligging van plaatsen, landen, gebieden en wateren te bepalen. Bij elke tegel hoort een bijpassende kennistoets. Deze kunnen ze op papier maken en vullen de lege plekken in. Ze kunnen voor deze toetsen leren met oefenbladen. Deze kun je meegeven voor mee naar huis. De leerlingen leren bijvoorbeeld de belangrijkste plaatsen, gebieden en wateren in een provincie of land aan te wijzen op de kaart. De leerkracht kijkt deze toetsen zelf na met de daarvoor gehanteerde toetsnormering.

Toepassingstoetsen

Bij elke tegel is een passende toepassingstoets. De toetsvragen bestaan uit kennis- en toepassingsvragen. Met de **kennisvragen** wordt de kennis van de ligging van plaatsen, landen, gebieden en wateren getoetst. Er worden bijvoorbeeld vragen gesteld over landsgrenzen, rivieren, hoofdsteden en windrichtingen. Met de **toepassingsvragen** gaan de leerlingen de informatie uit de doeboekopdrachten en oefenbladen verder in de praktijk toepassen. Deze toetsen zijn zowel op papier als digitaal beschikbaar. De digitale toets kan de leerkracht alvast open- of dicht zetten en de toets wordt automatisch nagekeken. Alle toetsen en cijfers worden opgeslagen in een handig overzicht op het leerplatform. Deze toetsen kun je ook printen op papier. Elke toets heeft een antwoordblad en er is een toetsnormering beschikbaar. Er is een oefentoets beschikbaar op het platform die je klassikaal kunt bespreken, waarbij ze leren om te gaan met de toepassingsvragen. Bespreek bijvoorbeeld goed door welke stappen de leerlingen moeten doorlopen om goed antwoord te geven op de vraag.

Wat voor soort vragen zijn dit? Met deze vragen oefenen de leerlingen onder andere ruimtelijk inzicht, informatievaardigheden en oriëntatie, bijvoorbeeld hoe je je kunt verplaatsen van de ene naar de andere plek. Hieronder staat een voorbeeldvraag uit groep 6, waarbij de leerlingen zich een bepaalde situatie inbeelden en zich moeten oriënteren in de goede richting.

JE BENT OP AMSTERDAM CENTRAAL EN WILT MET DE TREIN NAAR ALKMAAR. IN WELKE RICHTING NEEM JE DE TREIN?

Tip: kijk op de kaart bij vraag 13.

Richting Den Helder

Richting Haarlem

Richting Hilversum

Richting Schiphol

Ook wordt bij de leerlingen hun leesvaardigheid getoetst. De leerlingen moeten goed begrijpen wat er staat en de benodigde informatie structureren en gebruiken om het juiste antwoord te vinden. Hieronder zie je een voorbeeldvraag uit groep 8 waarmee dit wordt geïllustreerd. De leerlingen moeten goed lezen en de informatie uit de vraag ordenen en rekening houden met verschillende elementen, zoals locatie, oriëntatie en de positie ten opzichte van een andere plaats.

OP HET MEEST ZUIDELIJKE PUNTJE VAN JAPAN STAAT DIT MONUMENT. JE KIJKT NAAR HET ZUIDEN EN ZIET DE ZEE. WAT IS WAAR?

Tip: gebruik de kaart van vraag 13

De Grote Oceaan is aan je linkerhand.

Je staat met je rug naar Tokyo.

Zuid-Korea ligt aan je rechterkant.

Alliedrie zijn waar.

Niveau en oefentoetsen

Er is een opbouw in de toetsen qua moeilijkheidsgraad en is er rekening gehouden met de leerniveaus. Een goed voorbeeld hiervan is het gebruik van de windroos. In groep 6 krijgen de leerlingen bijvoorbeeld een vraag, waarbij ze moeten kiezen uit twee opties, bijvoorbeeld het westen of oosten. In groep 7 wordt de windroos gebruikt om je te oriënteren in meerdere windrichtingen, bijvoorbeeld eerst naar het noorden, dan naar het westen. In groep 8 krijgen de leerlingen te maken met dubbele windrichtingen, zoals het 'noordoosten' of 'zuidwesten'.

Voor elke groep is een oefentoets beschikbaar. Dit is de laatste tegel op het leerplatform. Met deze oefentoetsen worden de leerlingen voorbereid op de digitale meerkeuzetoetsen en oefenen

ze met de kennis- en toepassingsvragen. In de tegel worden verschillende onderdelen van een toets uitgelegd, zodat de leerlingen weten wat ze kunnen verwachten. Verschillende voorbeeldvragen hebben een stappenplan. Het stappenplan helpt de leerling om stap voor stap tot het juiste antwoord te komen en wordt extra nadruk gelegd op het begrijpend lezen van een toetsvraag. Een voorbeeld hiervan staat op de afbeelding hieronder. De oefentoets kan klassikaal worden besproken. De leerkracht bespreekt een aantal stappenplannen met de leerlingen en bekijkt samen welke begrijpend leesstrategieën belangrijk zijn.

WELK WERELDDEEL LIGT HET MEEST ZUIDELIJK?

Stappenplan:

1. Kijk naar waar alle werelddelen op de kaart liggen.
2. Kijk in de windroos welke kant het zuiden op is (naar beneden).
3. Kijk goed naar de antwoordopties en zoek deze plekken op de kaart. Welk werelddeel ligt het meest ver naar beneden op de kaart? Er is maar een antwoord duidelijk goed.
5. Vaak moet je vervolgens ook weten welk werelddeel dit is. In dit geval hoeft dat niet en ben je klaar!

Afrika (V)

Antarctica (I)

Europa (IV)

Zuid-Amerika (III)